

کتابخانه مرکزی پارک شهر؛ قلبی تپنده

o حسن شاهزاده آرائی

کتابخانه مرکزی پارک شهر که یک کتابخانه عمومی است، از آن جهت مرکزی نام نهاده‌اند که قرار بوده است پشتیبانی فنی و اداره کتابخانه‌های عمومی سطح شهر تهران را به عهده داشته باشد و به آنها خدمات ارائه کند. اما، تاکنون این امر محقق نشده است.

کتابخانه مرکزی در ۱۶ مهر سال ۱۳۴۰ شمسی در محل فعلی سفیرخانه سنتی واقع در محوطه پارک شهر تهران افتتاح شد و در آبان سال ۱۳۵۰ به ساختمان کنونی در خیابان بهشت واقع در ضلع جنوبی پارک شهر انتقال یافت.

کتابخانه در ابتدا به وسیله سازمان کتابخانه‌های عمومی شهر تهران وابسته به شهرداری تهران اداره می‌شد و اعتبار آن از ۱/۵٪ از محل درآمدهای شهرداری تامین می‌شد. از اواخر سال ۱۳۵۲، اداره کتابخانه‌های عمومی به عهده وزارت فرهنگ و هنر سابق گذاشته شد و بودجه آن نیز از سوی این وزارتخانه تامین می‌شد.

از سال ۱۳۵۷ هم زمان با پیروزی انقلاب، اداره کتابخانه‌های عمومی به عهده وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی قرار گرفت و از سال ۱۳۶۳ با تشکیل اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان تهران، کتابخانه مرکزی مانند سایر کتابخانه‌های عمومی زیر نظر معاونت فرهنگی این اداره کل قرار گرفت.

مساحت زیربنای کتابخانه ۲۸۳۰ متر مربع می‌باشد که از این مساحت ۱۱۴۰ مترمربع آن به سالن‌های مطالعه اختصاص دارد، که به تفکیک دو سالن مطالعه به آقایان و دو سالن مطالعه به خانم‌ها اختصاص یافته است. این سالن‌ها جمعاً ۴۲۰ نفر گنجایش دارند.

در سالن ورودی کتابخانه دو ویتترین چند ضلعی به همراه دو قفسه کتاب قرار دارند که تازه‌های کتابخانه را به نمایش گذاشته‌اند و در کنار هر کتاب فهرست برگه آن نیز قرار داده شده است که به معرفی بیشتر کتاب کمک می‌کند.

پس از تازه‌های کتابخانه و تقریباً در کنار سالن‌های مطالعه دو بوفه تغذیه جهت رفاه بیشتر مراجعه‌کنندگان کتابخانه در نظر گرفته شده است.

این کتابخانه همه روزه مگر تعطیلات رسمی از

ساعت ۷/۳۰ صبح تا ساعت ۱۰ شب به روی علاقه‌مندان باز است.

نیروی انسانی کتابخانه

کتابخانه دارای یک رییس، دو معاون، بیست و نه نفر کتابدار، چهار نفر کادر اداری، یک نفر صحافه، شش نگهبان، و هفت خدمتگزار است.

دو نفر از کتابداران فوق لیسانس کتابداری، یک نفر دانشجوی رشته کارشناسی ارشد کتابداری، یک نفر لیسانس کتابداری، یک نفر دانشجوی رشته کتابداری، و سه نفر فوق دیپلم کتابداری هستند.

۱۶ لیسانسیه غیرکتابداری و ۵ دیپلمه نیز بعنوان کتابدار در کتابخانه مشغول به کار هستند که تعدادی از آنها هنوز در کلاس‌های آموزش کتابداری شرکت نکرده‌اند.

بخش امانت

شرایط عضویت و امانت این کتابخانه بسیار آسان می‌باشد به نحوی که این عامل و عامل قفسه‌باز بودن کتابخانه باعث توجه خاص علاقه‌مندان کتاب و مطالعه شده است و این کتابخانه در حال حاضر ۱۴۳۵۰ نفر عضو دارد که اکثر آنها را آقایان شامل می‌شوند.

علی‌رغم اینکه کتابخانه مرکزی پارک شهر یک کتابخانه عمومی است اما غنای مجموعه باعث شده است که درصد قابل توجهی از مراجعان، دانشجویان رشته‌های مختلف باشند که این امر مسؤولیت مدیریت کتابخانه را بسیار سنگین‌تر می‌کند. این مطلب باعث می‌شود که در خط مشی فراهم آوری کتابخانه تغییراتی حاصل گردد.

این بخش از کتابخانه حداکثر ۲ جلد کتاب را به مدت ۱۴ روز به امانت می‌دهد و در صورت عدم نیاز سایرین این مدت قابل تمدید نیز هست.

بخش مخزن

این بخش ۹۲۹۶۵ جلد کتاب فارسی، ۱۰۳۱۸ جلد

کتاب لاتین غالباً به انگلیسی و فرانسه، و ۶۱۷۰ جلد کتاب به زبان عربی را در خود جای داده است. این کتاب‌ها در موضوعات و زمینه‌های مختلف می‌باشند به نحوی که می‌توان ادعا کرد این کتابخانه بعنوان یک کتابخانه عمومی هر مراجعه‌کننده‌ای را راضی نگه می‌دارد و هیچ کتابخوانی دست خالی از این کتابخانه خارج نمی‌شود.

کتاب‌های مخزن کتابخانه از طرق مختلف تهیه شده‌اند. بخش قابل توجهی از کتاب‌ها اهدایی هستند. غالب کتاب‌ها از طرف دبیرخانه هیأت امنای کتابخانه‌های عمومی کشور ارسال شده‌اند و می‌شوند و بطور کلی خرید کتاب و فراهم آوری مجموعه بر دوش این دبیرخانه است و کتابخانه متاسفانه هیچ اختیار و قدرت و بودجه‌ای جهت خرید کتاب در اختیار ندارد که به طور حتم این قضیه می‌تواند سنگین‌ترین ضربات را بر عملکرد کتابخانه در ارائه خدمات و نیز در رفع نیاز مراجعان و راضی نگه‌داشتن آنها وارد سازد.

از زمستان سال ۷۸ تاکنون مؤسسه خانه کتاب همکاری مثبت و مفیدی را با کتابخانه مرکزی در جهت پربرگردن مجموعه کتابخانه شروع کرده است و آن، این است که کتاب‌های جدید و تازه بازار نشر را به رایگان برای کتابخانه می‌فرستد و به گفته کتابداران کتابخانه بهترین و مفیدترین کتاب‌ها به حال کتابخانه و مراجعان آن فرستاده می‌شود که گامی مثبت و کارساز به شمار می‌آید. اما، تنها اشکال کار در آن است که از هر کتاب تنها یک نسخه فرستاده می‌شود که به هیچ وجه جوابگوی سیل مراجعان کتابخانه نیست. طرح این مطلب از سوی ریاست کتابخانه و یکی از کتابداران کتابخانه بود که ضمن سپاس فراوان از مؤسسه خانه کتاب خواستار ارسال چند نسخه از هر عنوان کتاب توسط این مؤسسه به کتابخانه بودند تا جوابگوی مراجعان کتابخانه باشند.

بخش مرجع

کتاب‌های مرجع کتابخانه به زبان‌های فارسی، عربی، فرانسه و انگلیسی می‌باشند و البته، علاوه بر کتب مرجع کتاب‌های غیر فارسی غیر مرجع نیز در این بخش نگهداری می‌شوند. در حدود ۵۰۰۰ جلد کتاب مرجع فارسی

یکی از بخش‌هایی که فعالیتی متفاوت و ارزشمند در کتابخانه مرکزی پارک شهر ارائه میدهد، کتابخانه ایثارگران و بیک پستی فرهنگ است. فعالیت این دو بخش تنها در کتابخانه مرکزی پارک شهر صورت می‌گیرد و در هیچ کتابخانه عمومی در سطح شهر تهران چنین خدماتی عرضه نمی‌گردد

کتابخانه ایثارگران از مجموعه منابع کتابخانه مرکزی پارک شهر (مجموعه قابل امانت) جهت خدمات‌رسانی اعضا خود استفاده می‌کند. این کتابخانه که ۸۳۶۲ عضو دارد به سراسر ایران خدمات می‌دهد و محدودیت جغرافیایی در کار نیست

از مزایا و محاسن بخش مرجع کتابخانه وجود یک کتابدار مرجع است. ایشان که دارای مدرک کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی می‌باشند با توجه به تخصص و مدرک علمی و تجربه چند ساله در این بخش به مجموعه خود به خوبی آگاهی دارند و در کار خود مسلط هستند و به یقین هیچ مراجعه‌کننده‌ای در صورت مراجعه به این کتابدار مرجع، بی پاسخ نخواهد ماند مگر آنکه، مجموعه مرجع کتابخانه دچار مشکل باشد.

مجموعه کتب مرجع کتابخانه به زبان فارسی و غیرفارسی (مخصوصاً عربی) از غنای خاصی برخوردار است و کتب مرجع از همه نوع (شامل کتابشناسی‌های عمومی و موضوعی، سرگذشتنامه، فهرست مقالات تازه، سالنامه، اطلس، تفاسیر گوناگون، فرهنگ‌ها و غیره) موجود می‌باشد. اما، یک مشکل اساسی وجود دارد و آن این است که درصد قابل توجهی از آنها قدیمی هستند و بخش مرجع نیاز مبرمی به ویرایش‌های جدید و مراجع روزآمد دارد تا بتواند به واقع، مرجع علاقمندان و نیازمندان دانش و آگاهی

از کتب چاپی عربی نیز قدمتی افزون بر یکصد سال دارند. فهرستی از این کتب چاپ سنگی به شکل دست‌نوشته در کتابخانه موجود است.

اخیراً و در پی سیاست توسعه و تجهیز خدمات اطلاع‌رسانی رایانه‌ای در کتابخانه‌های عمومی، بخش مرجع این کتابخانه، آماده پاسخگویی به نیازهای اطلاعاتی مراجعان توسط رایانه از طریق لوح‌های فشرده موجود می‌باشد و در صورت نیاز و درخواست، اطلاعات لازم چاپ و در اختیار متقاضیان قرار می‌گیرد. و تنها هزینه کاغذ اخذ می‌شود.

ارائه این خدمات هر چند در حال حاضر با تعداد انگشت‌شمار لوح فشرده شامل چند دایره‌المعارف و فرهنگ صورت می‌پذیرد، اما، گام مثبت و مفیدی که تداوم آن به عملکرد بخش مرجع کمک شایانی می‌کند، با توجه به اینکه بسیاری از کتب‌های مرجع در حال حاضر (ویرایش‌های جدیدشان) ابتدا به صورت لوح فشرده وارد بازار می‌شوند.

و غیرفارسی و حدود ۱۰۰۰۰ جلد کتاب غیرفارسی در این بخش وجود دارند که کلیه کتب غیرمرجع این بخش قابل امانت هستند.

۲۰۰۰ جلد کتاب فرانسوی که از سوی رایزنی فرهنگی سفارت فرانسه در تهران به کتابخانه اعطا شده است غنای خاصی به کتابخانه بخشیده است. این کتاب‌ها در موضوعات ادبی و تاریخی و آموزش زبان فرانسه هستند. سفارت فرانسه قول داده است هر سال تعداد قابل توجه و مناسبی کتاب به زبان فرانسه به کتابخانه اهدا کند. این همکاری از دی ماه ۷۸ شروع شده است و امیدواریم که همچنان ادامه داشته باشد.

بخش مرجع کتابخانه حتی به افراد غیرعضو در قبال اخذ کارت شناسایی سرویس می‌دهد و در صورت نیاز امکان فتوکپی و تکثیر نیز در این بخش فراهم است. ۴۳۰ جلد کتاب چاپ سنگی که ۳۲۵ جلد آن عربی است در مخزن بخش مرجع وجود دارد که بیشتر این کتاب‌ها در بیروت، پاکستان، قاهره، و بمبئی به طبع رسیده‌اند و برخی

بخش نشریات و آرشیو مطبوعات

این بخش فعالیت خود را از سال ۱۳۶۰ آغاز کرده است. در حال حاضر ۶۸۰ عنوان مجله و ۹ عنوان روزنامه صبح و عصر در دسترس مراجعان این بخش قرار می‌گیرد. نشریات بطور عمده به وسیله معاونت مطبوعات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برای کتابخانه فرستاده می‌شود و نیز تعدادی از مدیران مطبوعات، نشریات خود را به رایگان جهت کتابخانه می‌فرستند. البته خود کتابخانه نیز تعدادی از مجلات پرتعداد و پرخواننده را خریداری می‌کند.

موضوع نشریات متنوع است و به جرات می‌توان گفت در اکثر زمینه‌ها و موضوعات نشریه موجود است. از نشریات ورزشی، سینمایی و رایانه بیشترین استقبال به عمل می‌آید و بیشترین خواننده را معمولاً این گونه نشریات دارند.

پنج عنوان نشریه لاتین نیز در بخش نشریات موجود است که پاسخگوی نیاز مراجعان نیست. و یکی از اساسی‌ترین مشکلات این بخش نبود نشریه مناسب به زبان انگلیسی است. البته به زبان عربی تعداد قابل توجهی نشریه موجود است.

نشریات باارزش و مهم صحافی می‌شوند و به همراه روزنامه‌ها در بخش آرشیو مطبوعات کتابخانه نگهداری می‌شوند. و از صحافی نشریات کم اهمیت به علت مشکل کمبود بودجه خودداری می‌شود.

یکی دیگر از مشکلات این بخش کمبود جا و قفسه است. اشتراک ۶۸۰ عنوان نشریه خود امکانات قابل توجهی را می‌طلبد. علت کمبود جا و قفسه و مفقود شدن، تنها تعداد محدودی نشریه به نمایش گذارده می‌شوند و در صورت نیاز مراجعه‌کننده باید به کتابدار این بخش مراجعه و با سپردن کارت شناسایی نشریه مورد نظر را دریافت کند که این امر از کارایی این بخش می‌کاهد. چرا که نشریات باید همگی در معرض نمایش باشند و مراجعه‌کننده با مشاهده آنها دست به انتخاب و مطالعه بزند و انتخاب از طریق کاردکس و یا حافظه انتخاب شایسته و مناسبی نیست.

کتابخانه ایثارگران و کتابخانه پیک پستی فرهنگ یکی از بخش‌هایی که فعالیتی متفاوت و ارزشمند در کتابخانه مرکزی پارک شهر ارائه می‌دهد، کتابخانه ایثارگران و پیک پستی فرهنگ است. فعالیت این دو بخش تنها در کتابخانه مرکزی پارک شهر صورت می‌گیرد و در هیچ کتابخانه عمومی در سطح شهر تهران چنین خدماتی عرضه نمی‌گردد. فعالیت این دو بخش در محدوده‌های کوچک و اشتراکی صورت می‌پذیرد.

کتابخانه ایثارگران در سال ۱۳۶۹ کار خود را شروع کرد. در ابتدا طبق توافقی که میان بنیاد جانبازان، اداره پست، و اداره ارشاد اسلامی استان تهران صورت پذیرفت قرار شد که با همکاری این سازمان‌ها برای جانبازان کتاب توسط پست به رایگان و با شرایط سهل فرستاده شود (البته به صورت امانت)، بنیاد جانبازان که قرار بود هر ۶ ماه یکبار آگهی فرم عضویت این کتابخانه (کتابخانه ایثارگران) را در

روزنامه‌های کثیرالانتشار چاپ نماید متأسفانه از سال ۷۳ همکاری خود را با کتابخانه قطع کرده است و ایثارگران مایل به عضویت در این کتابخانه یا تلفن و یا مراجعه حضوری می‌توانند به عضویت کتابخانه درآیند مشروط به اینکه معرفی نامه‌ای از بنیاد جانبازان مبنی بر ایثارگری خود ارائه کنند. اما، اشکال کار در آن است که عدم درج آگهی سبب بی‌اطلاعی بسیاری از ایثارگران از وجود این کتابخانه و خدمات آن شده است.

استفاده از خدمات کتابخانه ایثارگران به صورت رایگان است. و کتابخانه پس از تهیه کارت عضویت برای شروع ارتباط، کتابی را به صورت هدیه برای عضو ایثارگر در داخل کیف‌های مخصوص، می‌فرستد و عضو می‌تواند با تلفن کتاب‌های مورد درخواست خویش را به اطلاع کتابخانه برساند که در نوبت دوم کتاب‌های درخواستی برای وی ارسال می‌گردد.

این کتابخانه همچنین با بعضی از آسایشگاه‌های جانبازان نیز در ارتباط است و عضوهایی نیز در این آسایشگاه‌ها دارد.

کتابخانه ایثارگران از مجموعه منابع کتابخانه مرکزی پارک شهر (مجموعه قابل امانت) جهت خدمات‌رسانی اعضاء خود استفاده می‌کند. این کتابخانه که ۸۳۶۲ عضو دارد به سراسر ایران خدمات می‌دهد و محدودیت جغرافیایی در کار نیست.

کتابخانه پیک سنتی فرهنگ فعالیت خود را از سال ۱۳۷۳ آغاز کرده است فعالیت این کتابخانه به استان تهران محدود می‌شود این کتابخانه برای کلیه کسانی که مایل به دریافت کتاب از طریق پست هستند در صورت عضویت در این کتابخانه کتاب می‌فرستد.

کتابخانه پیک پستی فرهنگ ۲۴۶۰ عضو دارد که اکثر آنها خانم هستند. اعضا پس از پر کردن فرم و ارائه مدارک و پرداخت مبلغی ناچیز می‌توانند تا ۸ نوبت کتاب درخواستی خود را از طریق پست دریافت نمایند. و پس از ۸ نوبت در صورت تمایل جهت تجدید عضویت بایستی مبلغی بپردازند که البته این مبلغ ناچیز است و در واقع حدود ۱/۵ هزینه واقعی آن می‌باشد که مابقی توسط اداره ارشاد اسلامی استان تهران پرداخت می‌شود. سفارش کتاب از طریق تلفن انجام می‌شود. از زمان خروج کتاب از کتابخانه جهت عضویت تا زمان برگشت ۲۰ روز طول می‌کشد که این مطلب در مورد کتابخانه ایثارگران نیز صدق می‌کند.

نکته جالب اینکه برای اعضاء این دو کتابخانه در ابتدا کتابنامه‌ای که شامل گلچینی از کتاب‌های مخزن کتابخانه مرکزی پارک شهر است فرستاده می‌شود که اعضاء از آن میان می‌توانند کتاب مورد نظر خود را انتخاب کنند. البته اگر عضو کتابی درخواست کند که در کتابنامه نباشد اما در مخزن کتابخانه باشد، کتاب درخواستی برای ایشان فرستاده خواهد شد. اما متأسفانه حدود ۲ سال است که این کتابنامه‌ها تمام شده و جهت اعضاء جدید این دو کتابخانه، کتابنامه‌ای ارسال نمی‌شود و در حال حاضر بزرگترین معضل این بخش است.

از آنجایی که انگیزه اولیه راه‌اندازی این دو بخش، ارائه خدمات به کسانی است که به هر دلیلی امکان رفت و آمد به کتابخانه را ندارند و از دسترسی به کتاب محرومند،

راه‌اندازی این دو بخش کار بسیار جالب و پرمثری است که کارنامه فعالیت کتابخانه را درخشانتر می‌کند اما، جهت هرچه کارسازتر کردن و مفیدتر ساختن فعالیت این دو بخش باید مسوولین کتابخانه با همکاری اداره ارشاد اسلامی استان تهران و بنیاد جانبازان پاره‌ای از مشکلات این دو بخش را مرتفع سازند. چاپ آگهی که اولین قدم است باید در توالی زمانی مناسب جهت آگاهی علاقمندان و نیازمندان صورت پذیرد که این امر الزامی است. همچنین چاپ کتابنامه باید در دستور کار قرار گیرد و جدی‌تر به آن نگاه شود.

بخش کتاب کودک

بخش کتاب کودک در یک اتاق جنب سالن آمفی تئاتر کتابخانه واقع است. تزئینات این اتاق کوچک باعث جذابیت، زیبایی، و دلپذیری هر چه بیشتر این بخش شده است و کودک هنگام مراجعه به آن احساس غریبی نمی‌کند و این فضای دوست‌داشتنی را به روحیات و احساسات خود نزدیک و شاید هم پیوند خورده حس می‌کند.

در این بخش حدود ۲۰۰۰ عنوان کتاب مخصوص کودکان و نوجوانان در رده‌های سنی «الف و ب»، «ب، ج»، «ج، د»، و مقطع راهنمایی وجود دارد و هر عضو ۴ کتاب را به مدت ۲ هفته می‌تواند به امانت ببرد.

کتاب‌های بخش کودک شامل کتب اهدایی، کتب خریداری شده توسط کتابخانه و کتاب‌های ارسالی از سوی هیأت امانی کتابخانه‌های عمومی کشور است.

کتاب‌ها به صورت موضوعی در قفسه‌ها چیده شده‌اند و فهرست الفبایی کتابها نیز به روی دیوار نصب شده است. مراجعه‌کنندگان این بخش با استفاده از این فهرست‌ها می‌توانند کتب مورد نظر را انتخاب کنند و به امانت ببرند اما، مشکل آنجاست که این فهرست‌ها کامل نیستند و در موضوعات مختلف تنها برخی کتاب‌ها را در حوزه‌های خود جای داده‌اند که لازم است نسبت به حل این مشکل اقدام شود.

در این بخش جایی جهت مطالعه و حتی امکان نشستن موقتی مراجعان وجود ندارد. مشکل کمبود فضا و امکانات مراجعه‌کنندگان این بخش را آزار می‌دهد. اگر سالن مطالعه‌ای جهت مراجعان این بخش در نظر گرفته شود مراجعان این بخش که مراجعان آینده کتابخانه‌ها و کتاب‌ها هستند، الفت بیشتری با محیط کتابخانه پیدا می‌کنند و سبوری کردن زمان در کتابخانه عادت آنها می‌شود و در شکل‌گیری عادات نیکو و حتی شخصیت آنها (مثلاً از طریق ارتباط با سایرین) تأثیرات مثبت می‌تواند داشته باشد.

در روزهای تابستان با کوشش و نظارت کتابداران این بخش کلاسهای آموزشی خط، نقاشی، و طراحی برای کودکان و نوجوانان در کتابخانه برقرار می‌گردد این بخش هر ساله پذیرای تعداد زیادی از کودکان و نوجوانان هنرجو در رشته‌های مذکور می‌باشد.

بخش خدمات فنی

کتابخانه از سال‌های ابتدایی تاسیس دارای بخش

فهرست نویسی بوده که فعالیت آن تا شهریور سال ۱۳۷۶ ادامه داشته است. از تاریخ یاد شده به علت تغییراتی در کتابخانه این بخش منحل گردیده و روند سازماندهی کتاب در کتابخانه دچار مشکلاتی شده است و کتاب‌های ارسالی هیأت امنای کتابخانه‌های عمومی کشور یا وقفه‌ای طولانی در اداره ارشاد اسلامی استان تهران فهرست نویسی می‌شوند و سپس به کتابخانه آمده و در قفسه‌ها جا می‌گیرند. اما، این مشکل در مورد کتابهای اهدایی همچنان پابرجاست. آماده‌سازی کتاب‌ها در فضای محدودی از بخش رایانه انجام می‌شود.

سیستم رده‌بندی این کتابخانه بر طبق روال سایر کتابخانه‌های عمومی، دیویی است. برگه‌دان کتابخانه که به صورت فرهنگی تنظیم شده است دارای برگه‌هایی است که با ماشین تایپ نشده‌اند و دستنویس‌اند. در کنار برگه‌دان‌ها راهنمایی حضور دارند که به مراجعه‌کننده می‌آموزد چگونه کتاب مورد نظر خود را بیابد و یا از کتابخانه استفاده کند. این راهنمایی‌های به ظاهر ساده کمک بزرگی به مراجعان کتابخانه می‌کند.

کتابخانه‌ای مثل کتابخانه مرکزی پارک شهر با مجموعه‌ای غنی و کارکردی قابل قبول نباید از داشتن بخش مهمی چون خدمات فنی محروم بماند و از آنجا که کتابخانه متخصص کتابداری نیز در اختیار دارد لازم و به جاست که نسبت به راه‌اندازی این بخش اقدام شود.

بخش رایانه

زمزمه مکانیزه شدن کتابخانه‌های عمومی در سال ۷۳ شنیده شد و در دهه فجر آن ایام بهره‌گیری از رایانه در کتابخانه‌های عمومی توسط رسانه‌ها اعلام گردید. کمی قبل از ورود رایانه به کتابخانه‌ها، اداره ارشاد اسلامی استان تهران اقدام به تشکیل کلاس‌هایی برای تعدادی از کتابداران در یکی از مؤسسات آموزش رایانه نموده و این افراد با گذراندن کلاس‌های آموزشی، مدرک اپراتوری رایانه را اخذ نمودند. اما، معضل و مشکل اصلی که در سر راه بهره‌گیری از رایانه در کتابخانه‌های عمومی وجود داشت، نداشتن نرم‌افزاری مناسب و کارآمد بود.

سرانجام کتابخانه نرم‌افزار خود را انتخاب کرد. نرم‌افزار کاوش جهت رایانه‌ای کردن کتابخانه خریداری و نصب شد. کار ورود اطلاعات رو به اتمام است و در آینده‌ای نه چندان دور کتابخانه به صورت مکانیزه و با استفاده از رایانه، خدمات رسانی خواهد کرد.

بخش صحافی

اتاق کوچکی در کتابخانه به ترمیم و صحافی کتاب‌های فرسوده اختصاص داده شده است و یک نفر صحاف در این واحد مشغول به کار می‌باشد. با وجود تعداد قابل توجه کتاب‌های صحافی شده توسط این واحد به علت

کتابخانه پیک پستی فرهنگ فعالیت خود را از سال ۱۳۷۳ آغاز کرده است فعالیت این کتابخانه به استان تهران محدود می‌شود این کتابخانه برای کلیه کسانی که مایل به دریافت کتاب از طریق پست هستند در صورت عضویت در این کتابخانه کتاب می‌فرستد

بخش خاصی از کتابخانه نیست و به کل کتابخانه مربوط می‌شود در اینجا ذکر می‌شود. امید آنکه دست‌اندرکاران در جهت رفع این مشکل اقدام کنند تا شاهد پربارتر شدن و کارآمدتر شدن روزافزون این کتابخانه (که البته مخاطبان و مشتاقان فراوان دارد) باشیم.

۱- کمبود فضا یکی از اساسی‌ترین مشکلات این کتابخانه است و هر چه می‌گذرد این مشکل حادث‌تر شده و نمود بیشتری پیدا می‌کند. کمبود فضا تقریباً در همه بخش‌ها محسوس است. بخش نشریات، بخش کتاب کودک، و سالن‌های مطالعه بیش از سایر بخش‌ها بخاطر این مشکل در تنگنا قرار گرفته‌اند. این امر، زمانی حساس‌تر به نظر می‌آید که مجموعه روبه‌رشد کتابخانه را نیز در نظر بگیریم. در این صورت بخش مخزن نیز در آینده‌ای نه چندان دور با کمبود فضا مواجه خواهد شد.

۲- کمبود امکانات مخصوصاً قفسه، میز، و صندلی که البته این مشکل با مشکل قبلی کتابخانه در ارتباط مستقیم است.

۳- تعداد نسخ بسیاری از کتاب‌ها اندک است و به هیچ‌وجه جوابگوی تعداد بسیار زیاد اعضا و مراجعان کتابخانه نیست. این امر محدودیت‌های زیادی در بخش امانت و مقررات مربوط به آن پدید می‌آورد که چندان با رسالت کتابخانه‌های عمومی هماهنگ نیست.

۴- راه‌اندازی بخش‌هایی در کتابخانه ضروری به نظر می‌رسد. این کتابخانه بخش دیداری - شنیداری ندارد. فراهم کردن تجهیزات و نیز موادی که بتواند در این بخش در اختیار علاقمندان قرار گیرد ضروری به نظر می‌رسد.

۵- بخش فراهم‌آوری نیز یکی از بخش‌هایی است که باید در این کتابخانه احداث شود. نبود این بخش از کارایی مجموعه و حتی از کارایی کتابخانه می‌کاهد و باعث می‌شود کتاب‌هایی در مخزن آورده شوند که هرگز خواننده‌ای ندارند و یا کمترین خواننده را دارند.

منابع:

- ۱- میرحسینی، زهره. «بیانیه یونسکو درباره کتابخانه عمومی ۱۹۹۴». پیام کتابخانه، سال پنجم، شماره اول و دوم، ۱۶-۱۷ (بهار و تابستان ۱۳۷۴): ۱۰۸-۱۰۷.
- ۲- اجلالی، پرویز؛ تایش، احمد. «تعریف کتابخانه و طبقه‌بندی کتابخانه‌ها در ایران». پیام کتابخانه، سال نهم، شماره سوم، ۲۴ (بایز ۱۳۷۸): ۶-۷.
- ۳- نورعی، مرضیه. «معرفی و بررسی عملکرد کتابخانه مرکزی پارک شهر؛ با رویکردی به قابلیت‌ها و معضلات مجموعه». پیام کتابخانه، سال نهم، شماره چهارم، ۲۵ (زمستان ۱۳۷۸): ۱۴-۲۰.
- ۴- نورعی، مرضیه. کتابخانه مرکزی پارک شهر تهران، مصاحبه، ۲۲ خرداد ۱۳۷۸.

سرعت زیاد گردش کتاب در کتابخانه و امانت مداوم برخی از کتاب‌ها، این واحد پاسخگوی کامل نیازهای کتابخانه از بعد ترمیم و صحافی تمامی کتاب‌های آسیب دیده نیست و هر از چند گاه مقدار زیادی از کتاب‌های فرسوده برای ترمیم به صحافی‌های بیرون از کتابخانه برده می‌شود.

فعالیت‌های جنبی

با وجود تمامی فعالیت‌های مذکور که در بخش‌های مختلف کتابخانه جریان دارد، کتابخانه دارای فعالیت‌های جنبی نیز می‌باشد که البته با توجه به داشتن یک سالن آمفی تئاتر زیبا با گنجایش ۲۰۰ نفر و نیز تعداد زیاد اعضا می‌تواند این فعالیت‌ها را گسترش بدهد.

هر ساله به مناسبت دهه فجر و هفته کتاب، نمایشگاه کتاب برگزار می‌شود و نیز کلاس‌های خوشنویسی به مدت چند سال است که در کتابخانه دایر می‌باشد. در فصل تابستان هر سال نیز همان گونه که گفته شد برای کودکان کلاس‌های متنوعی به مدت ۲ ماه و نیم دایر می‌گردد. علاوه بر کلاس‌های مذکور، کلاس‌های نقاشی، عکاسی، و طراحی از دیگر فعالیت‌های جنبی کتابخانه هستند. یکی از پرطرفدارترین فعالیت‌ها، تشکیل شب شعر است که علاقمندان بسیاری دارد.

با این وجود، امکانات کتابخانه و نیز تعداد زیاد اعضای کتابخانه که تقریباً همگی از نسل جوان هستند، افزایش کمی و کیفی این فعالیت را طلب می‌نماید. جلسات نقد و بررسی کتاب، سخنرانی چهره‌های آشنا، و آشنایی با هنرمندان و نویسندگان می‌تواند چهره‌های پویا و خلاق به مجموعه عملکرد کتابخانه بدهد و ابعاد خدمات فرهنگی آنرا گسترش دهد.

مشکلات کتابخانه

هنگام معرفی بخش‌های مختلف کتابخانه، مشکلات آنها را نیز بررسی کردیم. اما، برخی مشکلات که مختص